

**ОСНОВНІ ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕНДЕРНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ
АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

Метою статті є визначити основні проблеми, які постають перед перекладачем під час перекладу текстів документів конкурсних торгів англійською мовою, та надати рекомендації щодо їх вирішення.

Ключові слова: тендерна документація, труднощі перекладу, мовні кліше, терміни, синоніми, граматичні конструкції, аббревіації.

This article aims at defining the main problems which the interpreter faces while rendering tender documentation into English and suggesting the ways of dealing with them.

Key words: tender documents, difficulties in rendering, set expressions, terms, synonyms, grammatical constructions, abbreviations.

У зв'язку з розширенням економічних зв'язків з країнами світу, Україна вийшла на світовий ринок, що потребує в свою чергу необхідність подолання мовного бар'єру для спілкування з зарубіжними партнерами по бізнесу та дотримання загальноприйнятих норм ведення бізнесу, зокрема ведення ділової кореспонденції та укладання різного роду ділових паперів.

Однією з розповсюджених практик ведення закупівлі товарів та послуг є проведення тендеру. Тендер (англ. *tender* – пропозиція) – конкурентна форма розміщення замовлення на закупівлю товарів, надання послуг чи виконання робіт відповідно до наперед визначених у документації умов, в узгоджені терміни на принципах змагальності, справедливості й ефективності. Контракт укладається з переможцем тендеру – учасником, який подав пропозицію, що відповідає документації і в якій надані найкращі умови [3, с. 444].

Тендерна документація становить собою комплект документів, що розробляються тендерним комітетом та надсилаються можливим учасникам тендерних торгів. Такий пакет, як правило, містить у собі повну інформацію щодо технічних, організаційних та комерційних питань проведення торгів. Склад комплекту тендерних документів може варіювати в залежності від характеру торгів, але найчастіше всього у ньому містяться бланк тендера, умови контракту, опис об'єму та номенклатури торгів, послуг, поставок, тендерні креслення, специфікації і т. п. [1].

Підготовка тендерної документації є одним із найвідповідальніших моментів у проведенні конкурсних торгів. При участі у закордонних тендерних торгах до підготовки тендерної документації додається також переклад документів учасника торгів англійською мовою.

Тендерний пакет містить у собі різноманітні документи: описи обладнання, технологічні рішення, тендерні заяви, економічні угоди, економічні обґрунтування, інвестиційні документи та ін. Тому під час перекладу тендерної документації перед перекладачем стоїть нелегке завдання, адже він має володіти достатнім багажем фонових знань у галузі економіки, юриспруденції та технічній сфері; вміти обрати відповідні терміни та сталі конструкції, що є характерними для документів цього типу. Крім того, дуже часто подібні переклади мають бути зроблені в обмежений термін, що, зважаючи на великий обсяг роботи, вимагає високого рівня сформованості навичок та вмінь, і не завжди може бути виконаним однією особою. Останній спосіб потребує, в свою чергу, уважного редагування для забезпечення єдності форми та змісту.

Основними труднощами для перекладачів тендерних паперів на англійською мовою є:

- необхідність дотримуватися сталих зворотів та кліше, що прийняті в мові англомовних ділових документів;
- обрання відповідного синоніма з синонімічного ряду, який буде якнайкраще відповідати стилістичній структурі документа;
- адекватний переклад технічних характеристик товарів, технічних та економічних формул обчислення;
- використання певних граматичних конструкцій, що є специфічними для ділових паперів;
- адекватний переклад аббревіацій іноземною мовою.

Одним із ключових моментів, пов'язаних із перекладом тендерної документації, є знання певних мовних кліше, що є специфічними для мови економіко-юридичних документів і відповідають міжнародним нормам та стандартам, а отже, які будуть повністю зрозумілі в рамках іншої правової системи з характерними саме для неї юридичними та економічними формулюваннями.

Наприклад, деякі речення, що українською мовою мають досить довгий описовий характер, можуть мати більш згорнутий переклад:

Посадова особа замовника, уповноважена здійснювати зв'язок з учасниками. – The person (authorized by Customer) who is responsible for notification of the tender participants / Contacting authorities.

Порядок внесення змін та надання роз'яснень до документації конкурсних торгів – Tender documentation amendment and clarification procedure.

...детальний опис основних технічних характеристик товару... - (detailed) technical specifications.

Оцінка пропозицій конкурсних торгів та визначення переможця – Evaluation procedure [2].

Слід звернути увагу також і на певні труднощі, які виникають при виборі потрібних термінів з існуючих синонімів даного слова. Так, наприклад, навіть сама назва “Тендерна документація” може перекладатися як *Tender documents*, що є британським варіантом англійської мови, та американським відповідником *Bidding documents*. Звідси і використання у подальшому тексті документа *tenderer* чи *bidder*. Різниця у використанні термінів *Br.En.* та *Amer. En.* часто призводить до плутанини. Наприклад: *додатки – attachment (Amer. En.), appendix (Br.En.); розкриття пропозицій конкурсних торгів – bid disclosure (Amer. En.), envelope opening procedure/ tender offers opening (Amer. En.); оцінка пропозицій конкурсних торгів – award process (Amer. En.), evaluation procedure (Br.En.); загальні положення – general conditions (Amer. En.) – general provisions (Br.En.); форма пропозиції конкурсних торгів – bid form (Amer. En.) – tender application form (Br.En.)* та інші.

Проблема може виникнути і під час перекладу логічно близьких за значенням термінів. Тут, як правило, необхідно розібратися детальніше, що означає той чи інший термін у прецедентному праві. Розглянемо різницю між поняттям *terms* та *conditions*. На перший погляд, аналізуючи словникові тлумачення, ці слова є взаємозамінними синонімами. Але юридичний коментар пояснює, що в українському праві положення угоди включають у себе права та обов'язки договірних сторін (так звані “умови”), порушення яких призведе до певних санкцій, але не до автоматичного розірвання угоди. У англосаксонському ж праві таке положення розбивається на два види: ухвала (*term*) й умова (*condition*), причому порушення першої призводить до примушення, до виконання, а порушення *condition* спричиняє автоматичне розірвання угоди. Отже, перекладач має точно розібратися, про що йдеться в документі “ухвали” чи “умови”.

Під час перекладу текстів юридичної тематики перекладач стикається з великою кількістю займенників, які властиві лише певним галузям науково-технічної літератури. До них відносяться такі займенники: *herein, hereof, hereby, therein* тощо. Вони вживаються

за таким загальним правилом – поєднання прислівника *here* з прийменниками завжди відноситься до документа, що розглядається (контракту, договору, закону, гарантії), а поєднання прислівника *there* з прийменниками – до найближчого, логічно пов'язаного іменника. Отже, наведемо приклади:

Згідно умов даного документу, Покупець погоджується тримати у таємниці та не розголошувати, відтворювати чи копіювати будь-які матеріали, документи чи характеристики, що надані Університету, відповідно цієї угоди... – Save as otherwise provided in this document, the BUYER agrees to maintain in confidence and not disclose, reproduce, copy any materials, documentation or specification which are provided to the University hereunder...

Продавець _____ таким чином визнає, що він/вона і всі представники їхньої компанії ознайомилися зі змістом Статті 20... – The Seller

hereby acknowledges that he/she and all representatives of his/her company are familiar with the contents of Article 20...

*Неспроможність відповідати цим інструкціями та умовам може **таким чином** призвести до того, що ваша конкурсна пропозиція буде вважатися недійсною. – Failure to comply with these Instructions and Conditions may **therefore** invalidate your tender.*

У тендерних документах подається когнітивна інформація, повністю позбавлена будь-якої емотивності. У цих текстах уся увага зосереджується на певній інформації про предмет тендеру, про обумовлені обов'язки сторін та вимоги щодо необхідної документації. Тому вони пишуться і перекладаються в теперішньому часі (часом окремими умовними реченнями, якщо обумовлюються певні зобов'язання).

Заслугує на увагу питання використання певних граматичних конструкцій. Так у документації конкурсних торгів, як і в мові документів взагалі, при перекладі англійською мовою широко вживаються пасивні конструкції: *Пропозиція конкурсних торгів **подається** у письмовій формі за підписом уповноваженої посадової особи учасника, прошита пронумерована та скріплена печаткою у запечатаному конверті. – Tender application is **submitted** in written form with the signature of the authorized official who represents the participant, sewn and numerated, in a sealed envelope. Документальне підтвердження відповідності товарів вимогам документації конкурсних торгів **може бути надане** у формі пояснювальної записки. – Documentary proof of the product correspondence to the tender documentation requirements **can be submitted** in the form of the letter of clarification.*

Для позначення обов'язків сторін, інструкцій щодо виконання певних умов участі у тендері надається перевага використанню модальних дієслів *should, shall or to be to* (замість *must*). Наприклад: *Postage of all documents **should** be pre-paid.*

*Envelopes **shall** be clearly marked.*

*Proposals **shall** be delivered on or before ...*

*All quotations and payments **should** be in euro only.*

*These documents **are to be** completed and returned in the envelope provided no later than*

...

Між тим, умови, що є вкрай обов'язковими до виконання, можуть перекладатися і за допомогою модального дієслова *must*, так само як і заборона щодо певних дій, що передбачає використання *must not*. Наприклад: *You **must** confirm in writing when you submit your tender*

that it provides for compliance with all amendments so notified.

*Tender documents **must not** be transferred to any person or organization [2].*

Певні труднощі становить також переклад англійською мовою українських абрєвіатур, адже іноді пошуки розшифровки можуть зайняти певний час. Так, наприклад, часто трапляється абрєвіація код ЄДРПОУ (Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України), що перекладається як USREOU code (Unified State register of Enterprises and Organizations of Ukraine).

Іноді для розшифровки абрєвіації краще звернутися безпосередньо до представників компанії, що уклала документ, за поясненнями, особливо якщо це стосується абрєвіацій, пов'язаних із технічними вказівками.

Підводячи підсумки до вищевикладеного, слід сказати, що переклад документації конкурсних торгів є дуже відповідальною роботою, адже помилки у перекладі тексту можуть призвести, наприклад, до спричинення матеріального збитку компанії, якій, у зв'язку з неправильним оформленням документації, буде відмовлено в участі у тендері, за що, у випадку некоректного перекладу, перекладач несе повну відповідальність. Отже, перш ніж приступити до виконання такого роду перекладу, спеціаліст має провести певну підготовчу роботу, ознайомлюючись із зразками готових перекладів, звертаючи увагу на особливості стилю документа та термінологію. Вважаємо за необхідне також консультації зі спеціалістами з приводу розтлумачення тих чи інших технічних характеристик товарів, що є предметом тендеру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України про тендери [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2009_06_03/JF3JJ00A.html#
2. Примеры и шаблоны тендерных документов, документация конкурсных торгов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://tendergid.ua/ru/templates.html>
3. Тихомирова Л. В., Тихомиров М. Ю. Юридическая энциклопедия / Под ред М.Ю. Тихомирова. – М.: 1997. – 526 с.
4. Юридический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dic.academic.ru/dic.nsf/lower/18771>
5. Procurement and tender procedures / English for construction managers and engineers. – Warszawa: Poltext, 2008. – 119 p.